

VIỆN HÀN LÂM
KHOA HỌC XÃ HỘI VIỆT NAM
HỌC VIỆN KHOA HỌC XÃ HỘI
----- ❧ * ❧ -----

ĐỒ THU HƯỜNG

**ĐỜI SỐNG TÔN GIÁO TRONG TRUYỀN THÔNG
MẠNG CÔNG GIÁO Ở VIỆT NAM HIỆN NAY**

Chuyên ngành: Tôn giáo học

Mã số: 62 22 03 09

TÓM TẮT LUẬN ÁN TIẾN SĨ TÔN GIÁO HỌC

HÀ NỘI - 2016

Công trình được hoàn thành tại: Học viện Khoa học Xã hội, Viện Hàn lâm
Khoa học Xã hội Việt Nam

Người hướng dẫn khoa học:

1. GS,TS. Đỗ Quang Hưng

2. PGS,TS. Nguyễn Phú Lợi

Phản biện 1: PGS.TS. Ngô Hữu Thảo

Phản biện 2: PGS.TS. Nguyễn Quang Hưng

Phản biện 3: TS. Bùi Thanh Hà

Luận án sẽ được bảo vệ trước Hội đồng chấm luận án cấp Học viện họp tại
Học viện Khoa học Xã hội, Viện Hàn lâm Khoa học Xã hội Việt Nam.

Vào hồi.....giờ.....phút, ngày.....tháng.....năm 2016

Có thể tìm hiểu luận án tại thư viện:

- Thư viện Quốc gia Việt Nam
- Thư viện học viện Khoa học Xã hội

MỞ ĐẦU

1. Tính cấp thiết của đề tài

Đời sống tôn giáo ở Việt Nam hiện nay đã có những thay đổi cơ bản theo hướng hội nhập quốc tế. Đây là kết quả của của sự đổi mới đường lối chính sách tôn giáo của Đảng và Nhà nước từ cuối năm 1990 đến nay. Sự thay đổi đó bên cạnh chịu tác động của đời sống kinh tế, xã hội, còn chịu những tác động từ cuộc cách mạng khoa học công nghệ đặc biệt đó là các phương tiện truyền thông hiện đại trong đó có truyền thông mạng Internet.

Internet với những tiện ích nổi bật của nó đã góp phần làm cho tôn giáo trở nên “phẳng” hơn khi tạo ra cảm giác khoảng cách về không gian và thời gian giữa các vùng miền, quốc gia phần nào bị nhòa đi. Là một tôn giáo lớn và luôn có nhu cầu tăng cường ảnh hưởng của mình, Công giáo đã khá nhanh nhạy trong việc tận dụng các phương tiện truyền thông đại chúng vào việc truyền giáo. Việc ứng dụng các công nghệ mới trong đó có công nghệ thông tin, chỉ cần chiếc máy tính có kết nối mạng, người ta có thể dễ dàng trao đổi thông tin, bày tỏ chính kiến của mình tới bất kỳ nơi nào trên thế giới mà có kết nối mạng. Nhận thấy tầm quan trọng của việc ứng dụng công nghệ thông tin vào việc thay đổi phương thức truyền giáo của mình, Giáo hội Hoàn vũ đã sớm quan tâm đến lĩnh vực này bằng cách ban hành Sắc lệnh Inter Mirifica (1963) của Công đồng Vatican II được xem là văn kiện tiên phong liên quan đến các hoạt động truyền thông nói chung và truyền thông mạng nói riêng, mở ra một cái nhìn mang tính đối thoại với nhân loại và ngỏ lời muốn dẫn thân cộng tác với xã hội. Văn kiện này là nền tảng cho các văn kiện khác của Giáo hội về truyền thông mạng như hai văn kiện quan trọng đó là “Giáo hội và Internet” và “Đạo đức trên Internet”.

Ngay chính những văn kiện đầu tiên về Internet, Giáo hoàng đã đưa ra những cảnh báo về tác hại của nó và Giáo hội nên tránh những tiêu cực do nó gây ra để thực hiện tốt “Tin mừng hóa và Internet”. Sử dụng truyền thông mạng là một phương thức truyền giáo mới, góp phần thay đổi phương thức truyền giáo truyền thống trước đây của Công giáo, đồng thời nâng cao khả năng trao đổi thông tin, tăng cường sự hiểu biết của thế giới ngoài Công giáo và chính thế giới Công giáo với nhau.

Dưới sự hướng dẫn của Giáo hội Hoàn vũ và Liên Hội đồng Giám mục Á Châu về lĩnh vực truyền thông mạng và đặc biệt từ năm 1997 Nhà nước cho phép Internet hoạt động chính thức ở nước ta, Hội đồng Giám mục Việt Nam đã tiếp cận và cổ vũ sử dụng truyền thông mạng trong hoạt động loan báo Tin Mừng. Tuy nhiên ở nước ta hiện nay truyền thông mạng Công giáo chưa được kiểm soát chặt chẽ và khoa học dẫn đến nảy sinh những tiêu cực như việc lợi dụng truyền thông mạng Công giáo để tuyên truyền chống phá Đảng, Nhà nước cũng như truyền thống của Giáo hội. Xuất phát từ thực tế này đòi hỏi phải có một công trình nghiên cứu, khái quát vấn đề truyền thông mạng Công giáo để thấy rõ thông qua phương tiện truyền thông mạng đời sống tôn giáo của người Công giáo được biểu hiện như thế nào? Tại sao truyền thông mạng lại có vai trò quan trọng đối với đời sống tôn giáo của Công giáo nhiều đến như vậy? Đây là chiều hướng tích cực, đây là chiều hướng tiêu cực của truyền thông mạng tác động đến đời sống tôn giáo của Công giáo? Những thay đổi của đời sống tôn giáo của Công giáo dưới tác động của truyền thông mạng có trái ngược với truyền thống của Giáo hội hay không? Đặc biệt trên góc độ quản lý nhà nước về tôn giáo, mạng truyền thông tác động đến phương cách quản lý công tác tôn giáo nói chung và Công giáo nói riêng như thế nào?

Những câu hỏi trên cần được trả lời nghiêm túc, trên cơ sở khoa học, để một mặt nhận diện được toàn bộ diện mạo của đời sống tôn giáo của người Công giáo dưới tác động của các hình thức truyền thông mạng. Mặt khác đưa ra những khuyến nghị nhằm phát huy những tích cực và hạn chế những tiêu cực mà truyền thông mạng mang lại trong đời sống tôn giáo của Công giáo. Vì lý do đó, tác giả chọn đề tài: *Đời sống tôn giáo trong truyền thông mạng Công giáo ở Việt Nam hiện nay* cho luận án tôn giáo học của mình.

2. Mục đích, nhiệm vụ nghiên cứu của luận án

2.1. Mục đích của luận án

Khảo sát, làm rõ thực trạng, biểu hiện của đời sống tôn giáo của Công giáo trong truyền thông mạng Công giáo ở Việt Nam hiện nay, từ đó đề xuất những kiến nghị nhằm phát huy vai trò của truyền thông mạng đối với đời sống tôn giáo của Công giáo và trong việc tuyên truyền chính sách dân tộc, tôn giáo của Đảng và Nhà nước ta hiện nay.

2.2. Nhiệm vụ nghiên cứu

- Làm rõ chủ trương của Tòa thánh Vatican, Liên Hội đồng Giám mục Á Châu và Hội đồng Giám mục Việt Nam về truyền thông mạng.

- Làm rõ biểu hiện đời sống tôn giáo của Công giáo ở Việt Nam hiện nay qua truyền thông mạng Công giáo.

- Làm rõ đặc điểm, vai trò của truyền thông mạng Công giáo đối với đời sống tôn giáo của Công giáo và trong việc tuyên truyền chính sách, pháp luật của Nhà nước về tôn giáo.

- Rút ra nhận xét và khuyến nghị đối với Nhà nước và Hội đồng Giám mục Việt Nam về truyền thông mạng Công giáo.

3. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu

3.1. Đối tượng nghiên cứu

Những biểu hiện cơ bản của đời sống tôn giáo của người Công giáo qua khảo sát các trang mạng Công giáo ở Việt Nam hiện nay, cụ thể là các trang mạng của Hội đồng Giám mục Việt Nam và một số trang mạng Công giáo hợp pháp tại Việt Nam hiện nay.

3.2. Phạm vi nghiên cứu

Về không gian: Chủ yếu tập trung nghiên cứu những biểu hiện cơ bản của đời sống tôn giáo của Công giáo trong truyền thông mạng Công giáo ở nước ta hiện nay.

Về thời gian: Nghiên cứu đời sống tôn giáo của Công giáo qua truyền thông mạng Công giáo từ năm 2006 đến nay, khi trang mạng của Hội đồng Giám mục Việt Nam chính thức được khởi tạo và hoạt động ở Việt Nam.

4. Cơ sở lý luận và phương pháp nghiên cứu

4.1. Cơ sở lý luận

Luận án được thực hiện dựa trên cơ sở quan điểm của Chủ nghĩa Mác – Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh và quan điểm, chính sách của Đảng và Nhà nước về tôn giáo, những thành quả nghiên cứu lý luận đã đạt được trong lĩnh vực tín ngưỡng, tôn giáo ở Việt Nam và lĩnh vực truyền thông mạng Công giáo.

4.2. Phương pháp nghiên cứu

- Phương pháp phân tích và tổng hợp: được sử dụng để tiến hành xử lý, phân tích các tài liệu về truyền thông, truyền thông tôn giáo như các bài

viết đăng trên những tạp chí chuyên ngành, hội thảo khoa học, những trang web về tôn giáo, những công trình nghiên cứu của các học giả trong và ngoài nước. Phương pháp này sẽ giúp hệ thống hóa các quan niệm về truyền thông; truyền thông tôn giáo; truyền thông Công giáo, truyền thông mạng Công giáo.

- Phương pháp so sánh: được sử dụng để làm rõ sự tương đồng và khác biệt giữa truyền thông mạng Công giáo với truyền thông của các tôn giáo ở nước ta hiện nay.

- Phương pháp nghiên cứu chuyên ngành tôn giáo học

- Phương pháp phân tích dữ liệu qua google trends

- Các phương pháp liên ngành như truyền thông học, xã hội học, sử học.

5. Những đóng góp mới về mặt khoa học của luận án

- Luận án là một công trình nghiên cứu tương đối toàn diện và hệ thống về biểu hiện của đời sống tôn giáo của Công giáo trong truyền thông mạng Công giáo ở Việt Nam hiện nay.

- Luận án thông qua việc khảo sát một số trang mạng của Công giáo để làm sáng tỏ biểu hiện đời sống tôn giáo của Công giáo trong truyền thông mạng Công giáo và vai trò của truyền thông mạng đối với việc tuyên truyền chính sách, pháp luật Nhà nước về tôn giáo và đời sống tôn giáo của Công giáo.

- Luận án đề xuất khuyến nghị nhằm nâng cao chất lượng và hiệu quả của truyền thông mạng Công giáo đối với đời sống tôn giáo của Công giáo.

6. Ý nghĩa thực tiễn của luận án

- Kết quả nghiên cứu của luận án có thể sử dụng trong công tác tôn giáo nói chung và công tác truyền thông mạng Công giáo nói riêng ở Việt Nam.

- Luận án có thể dùng làm tài liệu tham khảo cho công tác nghiên cứu và giảng dạy chuyên ngành tôn giáo học và truyền thông học tại các học viện, trường đại học liên quan đến lĩnh vực tôn giáo.

7. Kết cấu của luận án

Ngoài phần mở đầu, kết luận, danh mục tài liệu tham khảo và phụ lục, luận án có kết cấu chủ yếu gồm 4 chương 13 tiết.

Chương 1.

TỔNG QUAN TÌNH HÌNH NGHIÊN CỨU VÀ CƠ SỞ LÝ LUẬN

1.1. Lịch sử nghiên cứu vấn đề

1.1.1. Những vấn đề lý luận chung về đời sống tôn giáo

Nghiên cứu về khái niệm đời sống tôn giáo và biểu hiện của đời sống tôn giáo đã có rất nhiều các công trình. Các công trình nghiên cứu đã tiếp cận đến khái niệm đời sống tín ngưỡng, tôn giáo và đời sống đạo ở những khía cạnh khác nhau. Tuy nhiên các công trình trên chưa làm rõ nội hàm và ngoại diên của khái niệm đời sống tôn giáo hiện nay được biểu hiện như thế nào.

1.1.2. Nghiên cứu vấn đề lý luận chung về truyền thông, truyền thông mạng, truyền thông mạng Công giáo

1.1.2.1. Quan điểm của Đảng và Nhà nước Việt Nam về truyền thông, truyền thông tôn giáo.

Công tác truyền thông tôn giáo gần đây được Đảng và Nhà nước ta thường xuyên quan tâm. Sự quan tâm thể hiện ở nhiều phương diện từ việc thành lập các tờ báo, tạp chí, mở rộng các phương tiện truyền thông đại chúng cho đến đa dạng hóa nội dung truyền thông tôn giáo. Điều đó được thể hiện qua các văn bản của Đảng và Nhà nước về truyền thông, truyền thông mạng, công tác tôn giáo. Các văn bản này đã đề cập đến chủ trương, nhiệm vụ, giải pháp sử dụng các phương tiện truyền thông trong đó có truyền thông mạng ở tất cả của các lĩnh vực xã hội trong đó có tôn giáo để giáo dục, tuyên truyền, giải thích chính sách, pháp luật của Đảng và Nhà nước về tất cả các lĩnh vực của đời sống xã hội nói chung và tôn giáo nói riêng cho nhân dân.

1.1.2.2. Các công trình nghiên cứu khoa học về truyền thông, truyền thông mạng, truyền thông mạng Công giáo

Đã có nhiều công trình nghiên cứu trên về truyền thông, những công có điểm giống nhau là đều đưa ra các quan niệm về truyền thông dưới nhiều góc độ khác nhau.

1.1.2.2. Những vấn đề về thực trạng, vai trò của truyền thông mạng Công giáo.

Những công trình nghiên cứu thực tiễn biểu hiện đời sống tôn giáo của Công giáo qua truyền thông mạng Công giáo ở nước ta hiện nay có rất ít. Gần đây, những công trình nghiên cứu về đời sống tôn giáo dưới tác động của mạng

xã hội chủ yếu đề cập đến Phật giáo như hiện tượng “Chùa ảo”, “Nghĩa trang ảo” và các hiện tượng khác như xem tướng số qua mạng... Có thể nói rằng bên cạnh những vấn đề lý luận, thực tiễn đời sống tôn giáo của Công giáo trong truyền thông mạng Công giáo vẫn còn bỏ ngỏ cần quan tâm nghiên cứu.

1.2. Những vấn đề đặt ra cho luận án

1.2.1. Về mặt lý luận

Vấn đề đời sống tôn giáo nói chung đã được các nhà nghiên cứu dưới góc độ khác nhau như văn hóa, tôn giáo, lịch sử. Các công trình đã làm rõ nội hàm và ngoại diên khái niệm đời sống tôn giáo và biểu hiện cụ thể của đời sống tôn giáo. Đây là cơ sở lý luận để nghiên cứu sinh tiếp tục nghiên cứu đời sống tôn giáo của Công giáo được biểu hiện trên truyền thông mạng Công giáo như thế nào.

1.2.2. Về thực tiễn

Cho đến nay, những công trình nghiên cứu thực tiễn đời sống tôn giáo của Công giáo qua truyền thông mạng Công giáo và tác động của truyền thông mạng Công giáo trong đời sống tôn giáo ở nước ta còn rất ít. Nhiệm vụ của luận án là phải làm rõ biểu hiện của đời sống tôn giáo của Công giáo trong truyền thông mạng Công giáo và thực trạng tác động của truyền thông mạng Công giáo vào đời sống tôn giáo của Công giáo Việt Nam từ 2006 cho đến nay, khi mà trang mạng của Hội đồng Giám mục được khởi tạo và chính thức hoạt động.

1.3. Khung phân tích lý thuyết

1.3.1. Câu hỏi nghiên cứu

Với đề tài luận án: “Đời sống tôn giáo qua truyền thông mạng Công giáo ở Việt Nam hiện nay”, nghiên cứu sinh xác định những câu hỏi nghiên cứu sau đây:

Câu hỏi 1: Truyền thông mạng Công giáo là một trong những phương tiện, công cụ truyền giáo và tổ chức cộng đồng trong đời sống tôn giáo của Công giáo?

Câu hỏi 2: Đời sống tôn giáo của người Công giáo được biểu hiện như thế nào trên truyền thông mạng Công giáo?

Câu hỏi 3: Truyền thông mạng Công giáo có đặc điểm, vai trò gì đối với đời sống tôn giáo của Công giáo

Câu hỏi 4: Những thách thức, hướng phát triển truyền thông mạng Công giáo và vai trò của quản lý nhà nước đối với truyền thông mạng Công giáo?

1.3.2. Giả thuyết khoa học

Xuất phát từ câu hỏi nghiên cứu, nghiên cứu sinh xây dựng một số giả thuyết khoa học .

1.3.3. Lý thuyết nghiên cứu

Để trả lời những câu hỏi nghiên cứu trên và mục đích của luận án, nghiên cứu sinh dựa vào lý thuyết sau: Lý thuyết truyền thông; Lý thuyết thực thể tôn giáo; Lý thuyết cấu trúc-chức năng.

1.4. Một số khái niệm cơ bản được sử dụng trong luận án

1.4.1. Khái niệm truyền thông, truyền thông tôn giáo, truyền thông Công giáo và truyền thông mạng Công giáo

Luận án đã sử dụng những khái niệm như: Truyền thông, truyền thông tôn giáo, truyền thông Công giáo, truyền thông mạng Công giáo, Internet, mạng Internet, mạng xã hội.

1.4.2. Khái niệm đời sống tôn giáo và đời sống tôn giáo của Công giáo trong truyền thông mạng Công giáo

Đời sống tôn giáo là toàn bộ các hoạt động ý thức, tâm linh và thực hành nghi lễ tôn giáo và mối quan hệ các tín đồ với các chức sắc với người cùng tôn giáo và khác tôn giáo.

Trong luận án này tác giả chỉ đi nghiên cứu khái niệm đời sống tôn giáo chính là khía cạnh đời sống tôn giáo của Công giáo được biểu hiện trong truyền thông mạng Công giáo ở Việt Nam hiện nay.

Vậy những khía cạnh biểu hiện cụ thể của đời sống đạo trong thực tiễn và trong truyền thông mạng Công giáo là:

Khía cạnh thứ nhất là niềm tin Công giáo, niềm tin được thể hiện qua các nội dung đó là: thần học, nghi lễ Rôma, truyền giáo và đời sống cộng đồng.

Khía cạnh thứ hai là về đời sống cộng đồng đề cập đến hoạt động của từng thành phần dân chúa.

Tuy nhiên trong phạm vi nghiên cứu của luận án chúng tôi chỉ đi sâu đề cập vào khía cạnh thứ nhất của đời sống tôn giáo của Công giáo.

Tiểu kết chương 1

Các công trình nghiên cứu về truyền thông, truyền thông tôn giáo về cơ bản đã làm rõ về lý luận truyền thông và truyền thông tôn giáo đó là nội hàm và ngoại diên khái niệm truyền thông và truyền thông tôn giáo, phân loại, phương tiện, vị trí vai trò của truyền thông, truyền thông tôn giáo trong xã hội hiện nay. Đây là cơ sở lý luận để nghiên cứu sinh định nghĩa và làm rõ khái niệm truyền thông Công giáo và truyền thông mạng Công giáo.

Truyền thông Công giáo có mục tiêu là giao tiếp, qua đó đưa đến hiệu quả trong nhận thức, thái độ và hành vi của đối tượng tiếp nhận; có nội dung là vấn đề Công giáo hoặc liên quan đến Công giáo; có hình thức rất phong phú, đa dạng. Là một quá trình hoạt động thì truyền thông Công giáo được cấu thành từ các yếu tố như chủ thể, đối tượng, mục tiêu, phương thức và nội dung.

Truyền thông mạng Công giáo là hoạt động trao đổi, chia sẻ, truyền đạt đức tin và các giá trị Tin Mừng của Đức Kitô cho thế giới thông qua các trang mạng do người Công giáo hoặc người ngoài Công giáo thực hiện.

Đời sống xã hội của tôn giáo ở Việt Nam hiện nay có những thay đổi cơ bản. Đó là kết quả của của sự đổi mới đường lối chính sách tôn giáo từ cuối năm những 1990 đến nay, sự thay đổi đó đi liền với sự hội nhập quốc tế, toàn cầu hóa. Các công trình nghiên cứu về đời sống tôn giáo rất phong phú và đa dạng tuy nhiên các công trình nghiên cứu trên mới quan tâm đến đời sống tôn giáo trong nghiên cứu tôn giáo, văn hóa, xã hội còn ở góc độ biểu hiện của đời sống tôn giáo qua truyền thông mạng vẫn còn chưa được quan tâm.

Chương 2.

MỘT SỐ VẤN ĐỀ VỀ TRUYỀN THÔNG MẠNG CÔNG GIÁO

2.1. Các hình thức truyền thông truyền thống của Công giáo trong lịch sử

2.1.1. Các phương tiện truyền thông truyền thống

Tại Việt Nam từ thời các vị Thừa sai đến truyền đạo, đã có rất nhiều hình thức diễn tả niềm tin và lòng sùng đạo sinh động, phong phú. Có thể kể đến các hình thức truyền thông truyền khẩu như ca vè, văn nguyện, tuồng

kịch... Đó là những phương tiện dân gian truyền khẩu, đơn sơ giản dị, phù hợp với mọi người, có khả năng chuyển tải một cách nhẹ nhàng các nội dung đức tin vào cuộc sống.

2.1.1.1. Các loại tài liệu và sách báo Công giáo

Ở Việt Nam từ thời các vị Thừa sai đến truyền giáo, nhờ có hệ thống chữ quốc ngữ nên nội dung đức tin được lưu truyền dễ dàng qua các ấn phẩm trong nền Văn hóa Công giáo. Trên cả nước có những cơ sở in ấn để truyền bá các loại tài liệu, sách báo đạo. Điều đó rất ích lợi cho đời sống niềm tin của giáo dân, vì thời đó toàn thể phụng vụ của Giáo hội vẫn sử dụng tiếng Latinh và các loại sách Kinh thánh không được phổ biến rộng rãi.

2.1.1.2. Truyền thanh Công giáo

Hình thức phát thanh tại các họ đạo ở các miền quê có từ rất lâu và là một đặc nét của việc truyền thanh Công giáo.

Tại Việt Nam hiện nay không có đài truyền thanh Công giáo nào, nhưng qua các chương trình Việt ngữ của Đài Chân lý Á Châu tại Philippines và Đài Phát thanh Vatican tại Roma, người Công giáo Việt Nam vẫn có thể theo dõi những thông tin mới nhất của Giáo hội với những nội dung phát thanh Công giáo hữu ích và khá phong phú.

2.1.1.3 Truyền hình và phim ảnh Công giáo

Truyền hình và phim ảnh đang là phương tiện truyền thông mạnh mẽ và hấp dẫn tại Việt Nam hiện nay. Về mặt tích cực, đây là phương tiện tốt vì nhờ sự kiểm soát gắt gao của Nhà nước, các chương trình truyền hình không có nhiều cảnh sex và bạo lực mạnh. Tuy nhiên nó thường đưa những thông tin và tuyên truyền một chiều về các chính sách của Nhà nước. Thêm vào đó, các băng đĩa video với nội dung tốt hay xấu có thể len lỏi vào mọi thành phần dân chúng mà không có sự theo dõi kiểm soát của Nhà nước hay phía Giáo hội. Do đó khó có thể đánh giá được hết những hậu quả của chúng.

2.1.2. Sự chuyển đổi các hình thức truyền thông truyền thống sang truyền thông mạng Công giáo Việt Nam hiện nay

Truyền thông mạng đã trở thành phương tiện quan trọng trong đời sống Công giáo Việt Nam. Nó không chỉ là phương tiện hỗ trợ cho các hoạt động tôn giáo trong nội bộ Công giáo mà còn là cầu nối giữa Công giáo Việt Nam

với Công giáo thế giới, giữa Công giáo Việt Nam với các tôn giáo khác trong môi trường tôn giáo đại đồng.

2.2. Quan điểm của Tòa thánh Vatican và Giáo hội Công giáo Việt Nam về truyền thông và truyền thông mạng

2.2.1. Quan điểm của Tòa thánh Vatican

Do tầm quan trọng của các hoạt động truyền thông trong việc loan báo Tin Mừng và những ảnh hưởng mạnh mẽ của các thông điệp truyền thông trong đời sống con người, Giáo hội Công giáo quan tâm rất nhiều đến việc tiếp cận với lĩnh vực quan trọng này. Ngay từ trước Công đồng Vatican II, các Giáo hoàng đã đưa ra những hướng dẫn cho Giáo hội toàn cầu liên quan đến các phương tiện truyền thông. Năm 1936, Giáo hoàng Pius XI ban hành Thông điệp *Vigilanti Cura* về phim ảnh và đến năm 1957 ban hành Tông thư *Miranda Prorsus* về phim ảnh, truyền hình và truyền thanh trong thế kỷ XX. Sắc lệnh *Inter Mirifica*. Hằng năm, các Giáo hoàng đều gửi thông điệp nhân Ngày Thế giới Truyền thông Xã hội đến toàn thể tín đồ với một chủ đề đặc biệt cho mỗi năm.

2.2.2. Quan điểm của Liên hội đồng Giám mục Á Châu

Các tài liệu về truyền thông mạng của Liên Hội đồng Giám mục Á Châu rất phong phú và phù hợp với bối cảnh các nước Châu Á, đó là những hướng dẫn cụ thể, rõ ràng mà Giáo hội Công giáo tại Việt Nam có thể sử dụng để hoàn thành sứ mạng truyền giáo của mình trong bối cảnh toàn cầu hóa và thông tin kỹ thuật số hôm nay.

2.2.3. Quan điểm của Giáo hội Công giáo Việt Nam

Từ tình hình lịch sử và kinh nghiệm, Giáo hội Công giáo tại Việt Nam hiểu sâu hơn về ý nghĩa của sứ mạng truyền giáo theo bối cảnh riêng của mình. Sự hiểu biết này đang được canh tân và gia tăng thêm sinh lực mới, phù hợp với những định hướng của Giáo hội tại Châu Á và Giáo hội toàn cầu.

2.3. Tổng quan các trang mạng Công giáo ở Việt Nam hiện nay

2.3.1. Về sự hình thành các trang mạng Công giáo

Các trang mạng Công giáo xuất hiện có cả nguyên nhân khách quan và chủ quan. Nguyên nhân khách quan đó là sự phát triển của khoa học và công nghệ, đặc biệt là sự bùng nổ của công nghệ thông tin, còn nguyên nhân chủ quan đó là sự chủ động hội nhập của Giáo hội Công giáo.

2.3.2. Phân loại các trang mạng Công giáo

Có nhiều cách để phân loại các trang mạng của Công giáo như theo ngôn ngữ, quốc gia, giáo hội địa phương hay theo các định dạng (net, com, blog) hoặc theo tính chất của từng Webside.

Theo Niên giám Webside Công giáo thì tính đến nay có 427 Webside Công giáo và liên quan đến Công giáo Việt Nam, chia thành 11 nhóm.

Trong phạm vi nghiên cứu của đề tài do tính phức tạp của các trang mạng Công giáo chúng tôi chỉ đi khảo sát một số trang chính thống, hợp pháp như: Những trang của HĐGMVN, các trang của tổng giáo phận Hà Nội, Huế, Thành phố Hồ Chí Minh và một số trang có số lượng người truy cập đông hiện nay.

2.3.3. So sánh truyền thông mạng Công giáo với truyền thông mạng Phật giáo ở Việt Nam

Cũng như Công giáo, Phật giáo cũng là một tôn giáo lớn ở nước ta đã nhanh chóng hội nhập với phương thức truyền giáo mới đó là truyền thông mạng. Giáo hội Phật giáo Việt Nam có rất nhiều các trang báo điện tử từ trung ương đến địa phương. So với Công giáo và Phật giáo thì việc sử dụng cổng thông tin điện tử của các tôn giáo khác chậm hơn, số lượng các trang cũng ít hơn so với Phật giáo, Công giáo.

Tiểu kết chương 2

Từ rất sớm Công giáo Việt Nam đã sử dụng những phương tiện truyền thông như ca vè, văn nguyện, tuồng, kịch... cho đến các phương tiện truyền thông hiện đại hơn như báo chí, truyền thanh, truyền hình để truyền đạo. Tuy nhiên thế giới hôm nay đang bước vào kỷ nguyên truyền thông mới, trong đó nền văn hóa đọc như bị thu hẹp, lùi dần vào quá khứ, còn Internet và các loại thông tin kỹ thuật số đang mở ra tương lai. Các phương tiện truyền thông trực tuyến hiện đại đang tiếp tục thu hút ngày càng nhiều người sử dụng hơn với những tính năng cung cấp thông tin nhanh nhạy, toàn diện và trực tiếp.

Công giáo cũng nhanh chóng thích ứng và sử dụng truyền thông mạng trong việc truyền đạt đức tin và các giá trị Tin Mừng.

Do tầm quan trọng của các hoạt động truyền thông trong việc loan báo Tin Mừng và những ảnh hưởng mạnh mẽ của các sứ điệp truyền thông trong

đời sống con người, Giáo hội quan tâm rất nhiều đến việc tiếp cận với lĩnh vực quan trọng này. Các tài liệu về truyền thông của Giáo hội được ban hành nhằm giúp người tín hữu có một sự hiểu biết đúng đắn và rộng mở, nhờ đó họ có thể sử dụng tốt các phương tiện và kỹ thuật truyền thông.

Các giáo huấn khác nhau ở nhiều cấp trong Giáo hội Công giáo cũng đã giúp hướng dẫn, đào tạo để giáo dân có khả năng hiểu biết về lợi ích và tác hại trước những tác động của truyền thông mạng. Các Giáo huấn rất phong phú của Giáo hội luôn khuyến cáo giáo dân thận trọng để thấy rõ những tác hại của thông mạng và đáp trả sáng tạo cho những cơ hội và thách đố của nó, biết sống công lý để xoá các khoảng cách số giữa con người, dám dũng cảm để đứng dậy khi đối diện với những tác hại mà truyền thông mạng mang lại.

Giáo hội cũng đã kêu gọi tất cả các nhà truyền thông công giáo cần được đào tạo tốt để hiểu đúng bản chất, các nguyên tắc, việc sử dụng các phương tiện truyền thông khác nhau cách hiệu quả, cũng như tôn trọng và lắng nghe để có thể tiếp cận và chia sẻ các giá trị Tin Mừng cho con người hôm nay.

Trong hoạt động loan báo Tin Mừng thì những nhà truyền thông Công giáo là những người chịu trách nhiệm về luân lý đạo đức, nhưng những người tiếp nhận truyền thông cũng có phần trách nhiệm của mình. Họ cũng phải biết lựa chọn các chương trình truyền thông theo tiêu chuẩn đạo đức lành mạnh, có trách nhiệm góp ý kiến hoặc tẩy chay những loại truyền thông phi luân lý. Để hướng Giáo hội khai thác những đóng góp và khắc phục những hạn chế của truyền thông mạng.

Thư Mục vụ của HĐGMVN năm 2001 là một lời khuyến cáo và nhắc nhở người Công giáo về sự nguy hiểm của chủ nghĩa duy vật chất và chủ nghĩa tiêu thụ. Hàng giáo phẩm Công giáo Việt Nam đã hiệp nhất trong quan điểm sống Tin Mừng và truyền thông cho người tín hữu những hướng dẫn cụ thể cho việc sống đạo.

Do những điều kiện khách quan và chủ quan, lĩnh vực truyền thông nói chung và truyền thông mạng nói riêng còn khá mới đối với HĐGMVN. Tuy nhiên, HĐGMVN cần đặc biệt quan tâm đến lĩnh vực này vì các phương tiện truyền thông hiện đại có thể góp phần không nhỏ cho việc truyền giáo, giáo dục

đạo đức, tránh những lạm dụng để lại nhiều tác hại tinh thần cho nhiều người, nhất là giới trẻ. Thực tế cho thấy, HĐGMVN cần phải đẩy mạnh hơn nữa các hoạt động trong lĩnh vực truyền thông xã hội; Cần có các chương trình giảng dạy thường xuyên về Thần học và Mục vụ Truyền thông cũng như các kỹ năng truyền thông xã hội trong các Chung viện, Học viện Thần học, các Trung tâm Mục vụ,... để hình thành đội ngũ có chuyên môn trong lĩnh vực này.

Cũng giống như Công giáo, Phật giáo cũng rất quan tâm đến vai trò của truyền thông mạng, nhanh chóng hội nhập, sử dụng truyền thông mạng như một kênh truyền thông hiệu quả trong truyền bá Phật giáo ra bên ngoài. Nhưng nếu như việc sử dụng truyền thông mạng của Công giáo luôn được định hướng bằng thánh truyền của Giáo hội Hoàn vũ, Liên Hội đồng Giám mục Á châu, HĐGMVN và các giám mục, giáo phận thì Phật giáo không có. Một số tôn giáo khác ở nước ta do những nguyên nhân khác nhau nên việc sử dụng truyền thông mạng còn chậm hơn so với Công giáo và Phật giáo.

Chương 3.

ĐỜI SỐNG CÔNG GIÁO ĐƯỢC PHẢN ÁNH TRONG TRUYỀN THÔNG MẠNG CÔNG GIÁO Ở VIỆT NAM HIỆN NAY

3.1. Thần học

3.1.1. *Thần học về đức tin*

Theo các sách giáo khoa về thần học, thì nguồn gốc của từ này là Théologia(tiếng Hy Lạp), dùng để chỉ những gì người ta nói về thần linh và sự vật linh thiêng.

Thần học với người Kitô giáo, chính là sự vận dụng trí tuệ để hiểu Lời Chúa trong ánh sáng đức tin.

Đức tin trong thần học có thể được hiểu theo nhiều nghĩa. Thần học vốn được quan niệm như là “sự suy tư về đức tin” (cogitatio fidei). Đức tin theo sát tiến trình làm việc của thần học (auditus fidei, intellectus fidei, praxis fidei). Điều này hàm ngụ rằng đức tin là linh hồn của thần học: nếu không có đức tin thì thần học mất ý nghĩa. Mặt khác, nếu đối tượng nghiên cứu của thần học là các chân lý đức tin thì đức tin bao trùm hết mọi lĩnh vực của thần học.

3.1.2. Thần học về Thiên Chúa Ba Ngôi

Thiên Chúa Ba Ngôi (tiếng Latinh: *Trinitas*) theo giáo lý của hầu hết các giáo hội thuộc cộng đồng Kitô giáo, Thiên Chúa là duy nhất, hiện hữu trong ba ngôi vị: Chúa Cha, Chúa Con và Chúa Thánh Linh (Chúa Thánh Thần).

Trên các trang mạng Công giáo hiện nay đã đăng tải nhiều ấn phẩm bày tỏ khát vọng muốn phục hồi niềm tin vào Chúa Ba Ngôi như trọng tâm của đời sống Kitô. Các quan niệm thần học về Thiên Chúa Ba Ngôi đã được các nhà thần học dịch theo ngôn ngữ phù hợp với văn hóa Việt Nam đã làm thần học Ba Ngôi được định hình.

3.1.3. Thần học về hội nhập văn hóa

Thần học có một vai trò rất quan trọng đó là củng cố đức tin cho nên vấn đề đặt ra đối với Giáo hội Hoàn vũ nói chung và Giáo hội Công giáo Việt Nam nói riêng phải xây dựng và giáo dục một nền thần học phù hợp và hội nhập được với văn hóa địa phương.

3.2. Hoạt động truyền giáo và phổ biến giáo lý, giáo luật qua truyền thông mạng Công giáo ở Việt Nam hiện nay

3.2.1. Hoạt động truyền giáo

3.2.1.1. Quan điểm về truyền giáo của Giáo hội hiện nay

Truyền giáo là hoạt động phổ biến, truyền bá đức tin từ người này đến người khác thông qua giao tiếp trực tiếp của người được giáo hội giao nhiệm vụ truyền giáo với người tiếp nhận đức tin tôn giáo hoặc thông qua giao tiếp gián tiếp được thực hiện thông qua các phương tiện thông tin đại chúng (như phát thanh, truyền hình, Internet....)

3.2.1.2. Nội dung truyền giáo thể hiện qua truyền thông mạng Công giáo

Theo quan điểm của Công giáo, người truyền giáo ở đây được hiểu về những ai đưa người ta vào đạo, những ai dạy giáo lý cho họ, những ai huấn luyện họ về đời sống đạo. Người truyền giáo ảnh hưởng đến người được truyền giáo qua nội dung bài vở mình giảng dạy và nhất là qua chính con người của mình.

3.2.1.3. Giới thiệu đạo Công giáo trên hệ thống truyền thông mạng Công giáo

Từ khi có mạng Internet nhiều người biết đến Công giáo hơn nhờ những tiện ích của nó.

3.2.2. Phổ biến giáo lý, giáo luật.

Công giáo đề cao công tác phổ biến giáo lý, giáo luật và nghi lễ qua mạng truyền thông. Lý do là những tiện ích mà mạng xã hội mang lại phù hợp với công tác truyền giáo. Giáo hội đã xác định để truyền thông diễn ra, cần hội tụ đủ các yếu tố sau: sứ điệp, người gửi, và người nhận. Người gửi cần phải mã hóa sứ điệp để người nhận có thể giải mã nó. Để sứ điệp được truyền đi, ta cần phải có phương tiện truyền thông và sự kiện truyền thông chỉ được hình thành khi nó có sự phản hồi từ hai phía. Từ đó, có thể tìm ra được những điểm chung cho một vấn đề và đạt được kết quả mà ta muốn hướng đến trong sự kiện truyền thông mạng.

3.3. Việc thực hành đức tin tôn giáo của Công giáo qua truyền thông mạng Công giáo ở Việt Nam

3.3.1 Học tập giáo lý, giáo luật trực tuyến

Ngày nay ngoài các phương tiện truyền thông truyền thống để truyền giáo thì một trong những công cụ truyền giáo mới được sử dụng là Internet có thể “gieo vãi Lời” bất cứ ở đâu, bất cứ dưới hình thức nào. Hội đồng Giám mục Việt Nam cũng đã tiếp cận và sử dụng phương tiện truyền giáo này thông qua việc tuyên truyền và giới thiệu giáo lý với nội dung dễ hiểu thông qua trang mạng của mình.

3.3.2. Thực hành nghi lễ, sinh hoạt tôn giáo

Sách lễ Rôma, năm 1992 không có quy định về thực hành nghi lễ và sinh hoạt tôn giáo qua truyền thông mạng. Có nghĩa là cho đến nay Công giáo không có quy định về điều này. Giáo dân thực hành nghi lễ phải theo quy định của Giáo hội. Hiện chưa thấy mô hình nhà thờ ảo nào được xây dựng như các tôn giáo khác. Tuy nhiên, thực tế cho thấy mạng xã hội Công giáo là phương tiện để hướng dẫn thực hành nghi lễ, sinh hoạt tôn giáo.

3.3.3. Hoạt động xã hội của Công giáo qua truyền thông mạng

Trên cơ sở của đức bác ái và là biểu hiện sinh động của bác ái trong thực tiễn đời sống, hoạt động từ thiện nhân đạo của Công giáo không chỉ là tôn chỉ đời sống đạo của nhiều dòng tu, hội đoàn, mà đó còn là một nét đẹp đạo đức, một hạt nhân tích cực trong giáo lý của tôn giáo này.

Tiểu kết chương 3

Truyền thông mạng có vai trò đặc biệt đối với Giáo hội Công giáo. Các phương tiện truyền thông truyền thống: như kể chuyện, rao giảng, chia sẻ, thăm viếng... giúp chuyển tải những kinh nghiệm cuộc sống và nhất là những kinh nghiệm niềm tin đến các tín hữu Kitô được số hóa và truyền dẫn qua hệ thống lưu trữ, kết nối và giải mã thông tin qua công nghệ thông tin ngày càng đáp ứng mọi nhu cầu của Giáo hội và giáo dân. Đồng thời đời sống Công giáo được thể hiện qua truyền thông mạng cũng rất phong phú và đa dạng.

Đời sống Công giáo có nhiều thay đổi dưới tác động của cuộc cách mạng truyền thông. Bản chất đích thực của đời Công giáo là hướng dẫn con người tìm về sự giải thoát tâm linh là mục đích cuối cùng mang tính chất thiêng liêng, còn nhắm đến mục tiêu dẫn dắt con người xích lại gần nhau, tìm thấy tiếng nói chung trong cộng đồng loài người trên cơ sở chân lý là đạo đức để cùng góp phần xây dựng một cuộc sống hòa bình an lạc, chứ tôn giáo nói chung và Công giáo nói riêng không phải là "gia tài" hay "di sản" của riêng bất cứ cá nhân, tổ chức, hay dân tộc nào để con người nhân danh bảo vệ, hay tôn sùng cá nhân tôn giáo để đưa đến tranh giành, giết chóc, tàn sát lẫn nhau. Truyền thông mạng ra đời làm thay đổi những cách thức giải thoát tâm linh đó. Thông qua truyền thông mạng Công giáo biểu hiện rất phong phú đời sống đạo của mình đó là về củng cố đức tin, truyền giáo, thực hiện các nghi lễ Rôma và thể hiện hoạt động của các thành phần dân Chúa từ đó góp phần củng cố đức tin và phát triển đạo Công giáo ở Việt Nam theo đường hướng "Sống Phúc âm giữa lòng dân tộc để phục vụ hạnh phúc của đồng bào".

Truyền thông mạng có vai trò đặc biệt trong việc loan báo Tin Mừng của Đức Kitô đồng thời thông qua phương tiện truyền thông mạng đời sống Công giáo cũng được biểu hiện rất phong phú. Tuy nhiên, ở hầu hết các trang mạng Công giáo, đời sống Công giáo được thể hiện ở hai khía cạnh đó là: Thứ nhất, thể hiện trong giáo lý, nghi lễ, và hoạt động của các tín đồ của Công giáo. Thứ hai, mối liên hệ giữa tín đồ với giáo lý, tín điều thể hiện trong việc ứng xử với thế giới thần linh, với đấng tối cao và với các nghi lễ Công giáo. Đó cũng là mối quan hệ giữa các thứ bậc của các tổ chức Công giáo với các chức sắc, các tín đồ; mối quan hệ giữa các thiết chế Công giáo với nhau

trong việc thực thi truyền đạo, hành đạo; quan hệ giữa cộng đồng tôn giáo (lớn và nhỏ) với cá nhân tín đồ, giữa các tín đồ với nhau.

Có thể nhận thấy hạn chế của các trang mạng Công giáo ở nước ta khi phản ánh đời sống tôn giáo của Công giáo hiện nay đó là ngoài tin từ Giáo triều Rôma, những tin tức các giáo hội các nước khác thì thỉnh thoảng mới có. Phần tin Giáo hội trong nước còn ít. Nhiều khi không có tin gì mới, nhiều tờ đã đăng cả thư chung, thư mục mục vụ của giám mục làm “tin tức”! Có những tin mà đúng ra không phải là “tin” mà chỉ là những sinh hoạt của giáo phận mang tính mục vụ (thí dụ “tin” giám mục đi làm phép thêm sức cho các em nhỏ ở giáo xứ nào đấy – Tuy cũng là tin nhưng nên viết ngắn gọn thì tốt hơn); thư mục vụ nhân dịp các ngày lễ lớn... dứt khoát không phải là “tin”! về chia sẻ Lời Chúa, có nhiều bài chia sẻ cùng một đề tài lại xuất hiện trên cùng một tờ báo (có khi tới 3- 4 bài) khiến cho người đọc có cảm “bội thực”, ít có ai có thì giờ và đủ kiên nhẫn đọc hết mặc dù những bài kia không hẳn là không hay.

Chương 4.

ĐẶC ĐIỂM, VAI TRÒ CỦA TRUYỀN THÔNG MẠNG CÔNG GIÁO ĐỐI VỚI ĐỜI SỐNG TÔN GIÁO VÀ NHỮNG VẤN ĐỀ ĐẶT RA

4.1. Đặc điểm và vai trò của truyền thông mạng Công giáo đối với đời sống tôn giáo của Công giáo ở Việt Nam hiện nay

4.1.1. Đặc điểm các trang mạng Công giáo ở Việt Nam hiện nay

Qua nghiên cứu đời sống tôn giáo trong truyền thông mạng Công giáo ở Việt Nam hiện nay, có thể thấy những đặc điểm của các trang mạng Công giáo như sau:

Một là, Các nhóm website được lập ra với những mục đích khác nhau sẽ có cách thiết kế, đề mục, cách thức đưa tin, hay nội dung bài viết khác nhau nhưng đều có điểm chung đó là phản ánh các khía cạnh đời sống tôn giáo của Công giáo .

Thứ hai, những nội dung phản ánh đời sống tôn giáo của Công giáo qua truyền thông mạng Công giáo được lan truyền với tốc độ nhanh nhưng thông tin đó cũng thiếu tính bền vững.

Thứ ba, Diện kết nối rộng tuy nhiên trên các trang mạng Công giáo hiện nay còn nhiều nội dung đi ngược lại với đường lối, chính sách của Đảng và Nhà nước.

4.1.2. Vai trò của truyền thông mạng Công giáo đối với đời sống tôn giáo của Công giáo.

4.1.2.1. Vai trò của truyền thông mạng đối với việc củng cố đức tin và hoạt động truyền giáo của Công giáo Việt Nam.

4.1.2.2. Truyền thông mạng là phương tiện hữu hiệu phổ biến giáo lý, giáo luật của Công giáo Việt Nam

4.1.2.3. Truyền thông mạng góp phần làm cho hoạt động Công giáo xích lại gần nhau hơn và mở rộng đối thoại với các tôn giáo khác

4.1.2.4. Truyền thông mạng góp phần cải tiến nghi lễ Rôma

4.1.2.5. Truyền thông mạng Công giáo góp phần tuyên truyền chính sách của Đảng và Nhà nước về công tác tôn giáo

4.2. Những vấn đề đặt ra về truyền thông mạng Công giáo ở Việt Nam hiện nay

4.2.1. Những vấn đề đặt ra đối với Giáo hội Công giáo Việt Nam

4.2.1.1. Vấn đề nội dung đời sống tôn giáo của Công giáo qua truyền thông mạng Công giáo

Những thông tin trên mạng xã hội Công giáo như hai vấn đề tồn tại song song. Có những thông tin đi đúng đường hướng của Giáo hội, có những thông tin đi sai đường hướng của Giáo hội.

4.2.1.2. Vấn đề đạo đức trong truyền thông Công giáo

Thực tế cho thấy, tín đồ Công giáo hiện nay rất cần những người hướng dẫn, những nhà giáo dục có khả năng giúp họ biết phân tích, phê phán, chọn lọc, nhận định và “giải mã” các chương trình truyền thông “khó nuốt” thay vì “tẩy chay” nó. Họ cần được giúp để tìm ra các giá trị hữu ích từ những bài viết, phim ảnh và các website khác nhau thay vì xem chúng cách thụ động và tùy hứng.

4.2.1.3. Những vấn đề về giới trẻ trong môi trường truyền thông mạng

Giáo hội cho rằng: người trẻ là tương lai của xã hội và Giáo hội. Sự trưởng thành của người trẻ trong thế giới toàn cầu hoá ngày nay liên hệ chặt chẽ với những công nghệ kỹ thuật truyền thông mới mẻ.

4.2.2. Những vấn đề đặt ra đối với công tác quản lý Nhà nước

4.2.2.1. Đối với quản lý các nhà cung cấp dịch vụ

Hiện nay các nhà quản lý đang đau đầu trong quản lý các nhà cung cấp dịch vụ mạng xã hội, các trang mạng xã hội của Công giáo mạo danh không là một ngoại lệ. Năng lực yếu kém trong quản lý của các nhà mạng làm sai lệch thực tế Công giáo Việt Nam cũng như đường lối, chính sách của nhà nước Việt Nam về tôn giáo.

4.2.2.2. Vấn đề lập và quản lý nội dung các trang mạng

Các trang mạng của Công giáo cũng tồn tại tình trạng đăng tải những nội dung thôn tin không phù hợp, vi phạm bản quyền như trích dẫn thông tin không tuân thủ các quy định của pháp luật như không ghi rõ nguồn, trích dẫn không đầy đủ, không có thỏa thuận bản quyền với các báo được trích dẫn, trích dẫn thông tin tập trung vào các vấn đề nhạy cảm.

4.2.2.3. Vấn đề quản lý tội phạm lợi dụng tôn giáo qua truyền thông mạng

Hiện nay có nhiều trang mạng mạo danh và xuyên tạc nội dung chống lại chính Công giáo và đường lối chủ trương của Đảng và Nhà nước.

4.3. Những kiến nghị nâng cao hiệu quả của truyền thông mạng trong đời sống Công giáo ở Việt Nam hiện nay

4.3.1. Đối với Giáo hội Công giáo Việt Nam

Giáo hội cần phải tiếp tục phát huy truyền thống là cầu nối giữa đạo và đời, trong chặng đường mới sẽ tiếp tục nỗ lực hợp tác với Nhà nước, Mặt trận Tổ quốc trong tuyên truyền đường lối chủ trương của Đảng, pháp luật Nhà nước về truyền thông mạng. Gắn truyền thông mạng với việc tuyên truyền, triển khai các chính sách, đường lối và các phong trào thi đua yêu nước sâu rộng tới đồng bào Công giáo trong cả nước, khuyến khích động viên người Công giáo thực hiện hiệu quả các chương trình mà Nhà nước đã đề ra.

4.3.2. Đối với giáo sĩ, tu sĩ Công giáo Việt Nam

Là những người có ơn gọi, do đó hàng ngũ giáo sĩ, tu sĩ phải có trách nhiệm hướng dẫn tín đồ thực đúng quy định của Giáo hội về truyền thông, trong đó có truyền thông mạng. Hướng dẫn sử dụng truyền thông mạng như là công cụ tuyên truyền, quảng bá hoạt động của các phong trào thi đua đã triển khai để đánh giá những mặt làm được, chưa làm được.

4.3.3. Đối với giáo dân

Nhận thức được vai trò to lớn của truyền thông mạng, sử dụng truyền thông mạng như là công cụ để tham gia phát triển kinh tế xã hội. Tiếp cận thông tin trên mạng xã hội là một cách thức để xóa đói giảm nghèo. Khi người dân truy cập được vào những công cụ và kiến thức trên mạng, họ có cơ hội để làm cuộc sống trở nên tốt hơn. Mỗi cá nhân nối mạng đều có thể truy nhập thông tin trong tỉnh, trên toàn quốc hoặc mở rộng ra trên toàn cầu miễn phí. Mạng xã hội hình thành một kênh trao đổi thông tin hành chính “thông suốt” phục vụ các mục tiêu phát triển kinh tế - xã hội, đảm bảo ổn định an ninh, quốc phòng. Giáo dân cần nhận thức đúng đắn đường lối, chủ trương của Đảng, pháp luật Nhà nước, những quy định của giáo hội về truyền thông mạng để tránh tình trạng vi phạm những quy định của giáo hội, thậm chí vi phạm pháp luật.

4.3.4. Đối với công tác quản lý nhà nước

Để hạn chế những mặt tiêu cực của trang mạng này thì Đảng và Nhà nước ta phải có những giải pháp đồng bộ thống nhất.

Tiểu kết chương 4

Trong thời đại của công nghệ thông tin, truyền thông là một vấn đề cần được quan tâm, bởi nó có sự ảnh hưởng hầu như tất cả mọi lĩnh vực: chính trị, kinh tế, văn hóa, xã hội; cũng như các sinh hoạt trong đời sống con người, trong đó có cả tôn giáo. Trong các hình thức, truyền thông mạng với những đặc điểm mang tính truy cập nhanh, diện kết nối rộng, với những ưu điểm này truyền thông mạng đang trở thành công cụ hữu hiệu nhất trong việc củng cố đức tin, truyền giáo, phổ biến giáo lý, giáo luật, thực hành nghi lễ Rôma và làm cho hoạt động Công giáo xích lại gần nhau hơn, mở rộng đối thoại với các tôn giáo khác. Bên cạnh đó, cũng có những mặt trái của nó, như thông tin một chiều, phiếm diện, thông tin thiếu chính xác, hay những thông tin, hình ảnh mang tính kích động, khiêu dâm... gây nên những tư tưởng, suy nghĩ và hành vi thiếu lành mạnh cho một số người, nhất là những người trẻ.

Tuy nhiên, truyền thông mạng cũng mang đến cho Công giáo Việt Nam và nhà nước Việt Nam nhiều phiền toái như vấn đề mạo danh để chống lại Đảng, Nhà nước, xuyên tạc nội dung để vì mục đích xấu. Vấn đề lối sống của

giới trẻ Công giáo do tác động của truyền thông làm thay đổi cũng rất đáng lo ngại. Đặc biệt hơn nữa là các vấn đề về tội phạm qua mạng.

Để khắc phục những hạn chế của truyền thông mạng, cần phải có các giải pháp đồng bộ từ phía Giáo hội, chức sắc, chức việc, giáo dân và đặc biệt là những giải pháp từ các cơ quan quản lý nhà nước.

KẾT LUẬN

Trong xã hội ngày nay, truyền thông mạng đóng vai trò quan trọng trong hầu hết các lĩnh vực kinh tế, chính trị, văn hóa cũng như trong đời sống hàng ngày của mỗi người trong đó có đời sống tôn giáo. Nó là công cụ truyền giáo hữu hiệu và là công cụ để các tôn giáo kêu gọi, huy động nguồn lực và vật lực trong công tác từ thiện xã hội, quảng bá hình ảnh của các tôn giáo.

1. Truyền thông là một quá trình liên tục trao đổi hoặc chia sẻ thông tin, tình cảm, kỹ năng nhằm tạo sự liên kết lẫn nhau để dẫn tới sự thay đổi trong hành vi và nhận thức. Truyền thông tôn giáo có mục tiêu là giao tiếp, qua đó thay đổi nhận thức, thái độ và hành vi của đối tượng tiếp nhận; có nội dung là vấn đề tôn giáo hoặc liên quan đến tôn giáo; có hình thức rất phong phú, đa dạng. Là một quá trình hoạt động thì truyền thông tôn giáo được cấu thành từ các yếu tố như chủ thể, đối tượng, mục tiêu, phương thức và nội dung. Truyền thông Công giáo ở Việt Nam cũng có những đặc điểm của truyền thông tôn giáo nói chung. Chủ thể truyền thông Công giáo ở nước ta có tính đa dạng (cá nhân, tổ chức tôn giáo, Nhà nước...) và tính tự do tương đối (truyền thông hoạt động trong khuôn khổ giới hạn, tuân thủ pháp luật). Đối tượng truyền thông chủ yếu là giáo sĩ, chức sắc, tín đồ của các tổ chức Công giáo và người dân với những mục tiêu cụ thể khác nhau. Các nội dung chính của truyền thông Công giáo rất phong phú. Phương tiện truyền thông Công giáo ở nước ta rất đa dạng, bắt kịp xu hướng phát triển của thế giới, từ truyền khẩu, sách, báo in, tờ rơi cho đến phát thanh, truyền hình, Internet... Trong đó phương tiện truyền thông mạng Công giáo đang chiếm vị trí, vai trò quan trọng nhất với lượng thông tin khổng lồ; cực kỳ đa dạng; cập nhật từng giờ từng phút; vượt qua giới hạn về không gian, thời gian; dễ dàng đến với hầu hết các thành viên xã hội.

2. Do tầm quan trọng của các hoạt động truyền thông trong việc loan báo Tin Mừng và những ảnh hưởng mạnh mẽ của các sứ điệp truyền thông trong đời sống con người, Giáo hội quan tâm rất nhiều đến việc tiếp cận với lãnh vực quan trọng này. Các tài liệu về truyền thông của Giáo hội được ban hành nhằm giúp người tín hữu có một sự hiểu biết đúng đắn và rộng mở, nhờ đó họ có thể sử dụng tốt các phương tiện và kỹ thuật truyền thông. Các giáo huấn khác nhau ở nhiều cấp trong Giáo hội Công giáo cũng đã giúp hướng dẫn, đào tạo để giáo dân có khả năng hiểu biết về lợi ích và tác hại trước những tác động của truyền thông mạng. Các Giáo huấn rất phong phú của Giáo hội luôn khuyến cáo giáo dân thận trọng để thấy rõ những tác hại của truyền thông mạng và đáp trả sáng tạo cho những cơ hội và thách đố của nó, biết sống công lý để xoá các khoảng cách số giữa con người, dám dũng cảm để đứng dậy khi đối diện với những tác hại mà truyền thông mạng mang lại. Riêng đối với Giáo hội Công giáo Việt Nam, do những điều kiện khách quan và chủ quan, lãnh vực truyền thông mạng còn khá mới mẻ. Tuy nhiên, Giáo hội cần đặc biệt quan tâm đến lãnh vực này vì các phương tiện truyền thông hiện đại có thể góp phần không nhỏ cho việc truyền giáo, giáo dục đạo đức, tránh những lạm dụng để lại nhiều tác hại tinh thần nhiều người, nhất là giới trẻ. Thực tế cho thấy, Giáo hội Công giáo Việt Nam cần phải đẩy mạnh hơn nữa các hoạt động trong lĩnh vực truyền thông mạng. Sử dụng truyền thông mạng xã hội để làm cho tiếng nói chân lý đến với mọi người.

3. Hiện nay đời sống tôn giáo của Công giáo ở Việt Nam cũng có nhiều thay đổi cũng đang theo xu hướng phục hồi mạnh mẽ gắn liền với xu thế hội nhập quốc tế và toàn cầu hóa. Cụ thể là Công giáo Việt Nam đang phát triển với nhiều chiều hướng mới, có nhiều thay đổi từ quan điểm Nhà nước, người dân và tín đồ. Truyền thông mạng là một trong những yếu tố góp phần tạo ra sự thay đổi này, đồng thời truyền thông mạng cũng là phương tiện để cho Công giáo biểu hiện đời sống tôn giáo của mình đó là về củng cố đức tin, truyền giáo, thực hiện các nghi lễ Rôma và thể hiện hoạt động của các thành phần dân Chúa từ đó góp phần củng cố và phát

triển đạo Công giáo ở Việt Nam theo đường hướng “*Sống phúc âm giữa lòng dân tộc để phục vụ hạnh phúc của đồng bào*”.

4. Giáo hội Công giáo rất quan tâm vận dụng sự phát triển trong truyền thông xã hội để làm phương tiện truyền giáo. Truyền thông Công giáo có bốn phận - nhiệm vụ là phải rao giảng Phúc Âm, loan báo Tin Mừng của đức Kitô; giáo dục tín đồ để mưu cầu cứu rỗi các linh hồn; huấn luyện và hướng dẫn các tín hữu biết dùng những phương tiện truyền thông. Do vậy mà những năm gần đây, truyền thông mạng Công giáo phát triển mạnh mẽ cả về chất và lượng, đạt được nhiều kết quả đáng ghi nhận trên nhiều mặt.

Thứ nhất, đội ngũ làm truyền thông mạng Công giáo ngày một chuyên nghiệp, đông đảo, ngoài ra lực lượng cộng tác viên truyền thông mạng cũng lớn mạnh không ngừng.

Thứ hai, thông tin về hoạt động Công giáo đã và đang được truyền đi rộng khắp, cập nhật, nhanh chóng nhờ truyền thông mạng Công giáo. Qua phương tiện truyền thông mạng mà người dân nói chung và tín đồ Công giáo nói riêng có thể tiếp cận dễ dàng những tư tưởng, giáo lý của Công giáo; hình ảnh hoạt động của Công giáo; hay những nhân vật sự kiện của Công giáo trong lịch sử; những tấm gương tín đồ, chức sắc trong cuộc sống; các phong trào tốt đời đẹp đạo, thi đua yêu nước của đồng bào Công giáo; những vấn đề nóng đặt ra từ thực tiễn của hoạt động của Công giáo và chính sách tôn giáo của Đảng và Nhà nước; những cách làm hay, bài học kinh nghiệm trong công tác tôn giáo trong đó có Công giáo ở nước ta hiện nay.

Thứ ba, truyền thông mạng Công giáo đã có những hiệu quả nhất định đóng góp phần tích cực vào giải quyết nhiều vấn đề xã hội. Có thể kể đến như phổ cập tri thức tôn giáo nói chung và Công giáo nói riêng tới nhiều đối tượng; gắn kết cộng đồng Công giáo với nhau cũng như gắn kết các cộng đồng Công giáo với các tôn giáo khác; tạo nên một công cụ đắc lực để Công giáo hội nhập với xã hội; nâng cao nhận thức của chức sắc và tín đồ cũng như cán bộ chính quyền các cấp và người dân; từ đó tạo sự chuyển biến trong việc chấp hành chủ trương, chính sách, pháp luật của Đảng, Nhà nước.

5. Tuy nhiên truyền thông mạng Công giáo ở Việt Nam hiện nay cũng còn nhiều hạn chế, thách thức. Nhiều nội dung trên các trang mạng Công giáo ở Việt Nam hiện nay có các thông tin, hình ảnh có nội dung không lành mạnh, có tính kích động, cổ vũ lối sống phóng túng, hưởng thụ. Gần đây, những mạng xã hội tên tuổi có nguồn gốc nước ngoài như Facebook, Twitter, YouTube... mạo danh Công giáo liên tục có những thông tin làm sai lệch thuần phong mỹ tục và thậm chí vi phạm pháp luật Việt Nam nhưng vẫn cứ tồn tại. Để khắc phục tình trạng này, cần phải có các giải pháp đồng bộ từ phía Giáo hội, chức sắc, chức việc, giáo dân và đặc biệt là những giải pháp từ các cơ quan quản lý nhà nước.

NHỮNG CÔNG TRÌNH KHOA HỌC CỦA TÁC GIẢ LIÊN QUAN ĐẾN ĐỀ TÀI LUẬN ÁN ĐÃ CÔNG BỐ

1. *Quan điểm của Vatican, Liên Hội đồng Giám mục Á Châu và Hội đồng Giám mục Việt nam về truyền thông, truyền thông xã hội* (2015), Tạp chí nghiên cứu tôn giáo số 12.
2. *Vai trò của truyền thông mạng trong việc truyền giáo của Giáo hội Công giáo ở Việt Nam hiện nay* (2016), Tạp chí Giáo dục Lý luận số 242.
3. *Vai trò của truyền thông mạng về lĩnh vực tôn giáo ở Hoa Kỳ và Việt Nam hiện nay* (2016), Tạp chí Công tác tôn giáo số 3.
4. *Truyền thông mạng Công giáo ở Việt Nam hiện nay* (2016), Tạp chí Nghiên cứu Tôn giáo số 2.
5. *Tác động của truyền thông mạng đối với tôn giáo Hoa Kỳ qua một số khảo sát và một vài liên hệ với truyền thông mạng tôn giáo ở Việt Nam hiện nay* (2015), trong sách văn hóa tôn giáo với phát triển bền vững ở Việt Nam, Nxb Lý luận Chính trị, Hà Nội.
6. *Vai trò của truyền thông mạng đối với đời sống Công giáo ở Việt Nam hiện nay* (2015), Nguyệt san Công giáo và Dân tộc số 252